

Een ideaalbeeld van de wijkagent als eerste lijn van de politie
van wijk tot wereld

Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV)

Den Haag, mei 2015

Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV)

Een ideaalbeeld van de wijkagent als eerste lijn van de politie van wijk tot wereld

Den Haag, mei 2015

De politie van wijk tot wereld

De politie is bij uitstek in staat om bij te dragen aan veiligheid van de samenleving door het aangaan van arrangementen met burgers, maatschappelijke organisaties en andere overheidsinstantie. En dat begint aan de voet van de samenleving: de leefsituatie van burgers in wijken. Steeds gaat het daarbij om veiligheidsproblemen. Steeds ook is de mogelijkheid van het uitoefenen van drang en dwang geboden. Repressie, preventie, noodhulp, toezicht, advies, bemoediging, vermaning, correctie en opsporing zullen daarbij allemaal nodig zijn. De aanpak op het niveau van de leefomgeving van burgers is van essentieel belang. Bovendien verstevigt het werken van de politie in wijken haar informatiepositie, ook ten aanzien van de bestrijding van terrorisme.

Maar met het optreden in wijken is de politie er niet. De wereld zit complexer in elkaar. Lieden die criminele activiteiten ontplooiën, trekken zich van territoriale grenzen doorgaans weinig aan. Dat geldt op stedelijk, maar ook op regionaal, bovenregionaal, nationaal en internationaal niveau. Op al deze niveaus staat de politie voor taken bij de aanpak van geweld, inbraak, diefstal, straatroof, misleiding, bedrog, bedreiging en andere traditionele vormen van misdaad. Maar ook georganiseerde misdaad waarmee de Nederlandse samenleving de laatste jaren zo nadrukkelijk te maken heeft zoals blijkt uit executies in het publieke domein, problemen rond illegale vluchtelingenstromen en mensenhandel en drugshandel. De politie wacht hier een groot aantal uitdagingen: ieder niveau vergt een specifieke strategische en tactische inzet van de politie.

Ook terrorisme vormt een bedreiging voor de maatschappelijke veiligheid. Uit de hausse van maatregelen die ook in Nederland zijn getroffen om terroristische aanslagen te voorkomen, blijkt dat ook hier de politie een essentiële functie heeft te vervullen.

Daarnaast groeien ‘klein geweld’ en ‘groot geweld’ naar elkaar toe. Laag in het onveiligheidsspectrum staan de ‘dagelijkse’ vormen van overlast en criminaliteit waarmee de politie te maken heeft (interne veiligheid). Hoog in het onveiligheidsspectrum gaat het om (dreigingen van) aanvallen op de territoriale integriteit van een land (externe veiligheid). In het midden van het spectrum dient men rekening te houden met grootschalige ordeverstoringen, rampen, criminele netwerken en terreuracties. Grenzen tussen interne en externe veiligheid vervagen. Er is sprake van vervlechting tussen georganiseerde misdaad en terrorisme. Financiering van terroristische activiteiten kan immers geschieden op grond van verdiensten die zijn verkregen via georganiseerde misdaad. Hier kent de politie ook strategische en tactische uitdagingen. Denk aan het verbeteren van inlichtingendiensten en structurele samenwerking met de krijgsmacht.

In het bovenstaande zijn schaalverschillen opvallend. Kleinschalige inzet in wijken (‘dichtbij politie’) tot en met internationale eenheden, die ook verbindingen hebben met krijgsmachtonderdelen. En op iedere schaal zijn ‘opsporingspolitie’, ‘controlepolitie’, en ‘orde- en calamiteitenpolitie’ nodig. Daarnaast spelen verschillen in strategie en tactiek. In

feite is een politieorganisatie nodig die per (territoriaal) niveau is aangepast aan de problemen waarvoor de politie van ‘wijk tot wereld’ wordt gesteld. Kortom, het werkterrein van de politie speelt zich af van ‘wijk tot wereld’.

Ideaalbeeld van de wijkagent

In *NRC Handelsblad* van 14 mei 2015 vergelijkt Lex Mellink de positie van de wijkagent met die van de huisarts¹. In de gezondheidszorg is voor de huisarts een spilpositie weggelegd. De huisarts is de meest vooruitgeschoven post binnen de gezondheidszorg. Als eerste lijn van de gezondheidszorg beschikt de huisarts over een breed netwerk van andere professionals naar wie hij of zij kan verwijzen. De huisarts kent zijn patiënten persoonlijk. Naar analogie van de huisarts zou de wijkagent binnen de veiligheidszorg ook een eerste lijn positie kunnen innemen.

Hoe ziet het ideaalbeeld van de wijkagent er volgens de Stichting Maatschappij en Veiligheid (SMV) uit?

1. Wijkagenten dragen de verantwoordelijkheid voor veiligheid in hun werkgebied. Zij zijn de veiligheidsregisseurs van hun wijken.
2. Wijkagenten zijn voor bewoners nabij, bereikbaar, beschikbaar en persoonlijk gekend. Zij kennen hun pappenheimers.
3. Wijkagenten richten zich op een breed scala van problemen, niet alleen criminaliteit, ook overlast en onveiligheidsgevoelens. Dit brede scala voor problemen vormt de veiligheid van iedere wijk.
4. Wijkagenten werken aan preventie.
5. Wijkagenten werken samen met andere partijen: gemeenten, woningbouwcorporaties, welzijnsinstellingen, zorginstellingen, slachtofferhulp, reclassering, verenigingsleven, winkeliersorganisaties, et cetera.
6. Wijkagenten beschikken over een grote mate van autonomie.
7. Wijkagenten bepalen de inzet van andere leden van hun wijkteam.
8. Wijkagenten weten binnen de politieorganisatie bij wie zij terecht kunnen voor om problemen in de wijk die zij zelf niet alleen kunnen oplossen.
9. Wijkagenten bepalen de inzet van andere politiedisciplines ten aanzien van bijvoorbeeld verkeersproblemen, evenementen, criminaliteit, overlast, openbare orde.
10. Wijkagenten voeren de regie over de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) en particuliere beveiligers in hun wijk.
11. In iedere wijk zijn wijkagenten 24 uur beschikbaar op straat of op het bureau van politie.

¹ Lex Mellink, De Politiecolumn: Wat de wijkagent kan leren van de huisarts, In: *NRC Handelsblad* 14 mei 2015.

12. Wijkagenten worden niet met andere politietaken belast.
13. Wijkagenten zijn de eerste lijn van de politie die van wijk tot wereld opereert.
14. De rest van de politieorganisatie neemt signalen van wijkagenten serieus en handelt daarnaar.